

בימי ה"שבעה", יום יום וערב ערב, התקבצו חבריו ובני משפחתו של אלחנן, הרחוקים והקרובים, בבית משפחת אתאלי שבין החומות, והעלו את זיכרונותיהם ואת הרשמים שהותיר בהם אלחנן.

אחד אחד, סיפרו כולם סיפורים מופלאים, מכתבים ומברקים הגיעו מכל קצווי הארץ, וכולם יצרו את ה"פסיפס" של אישיותו המיוחדת, החוויות הקטנות שחוו במחיצתו והדברים שלמדו ממנו או שמשכו את תשומת ליבם.

חלק מהדברים היו ידועים למשפחה ולחברים או נראו כמשלימים את שידעו קודם, אך חלק היו גילויים חדשים לכולם, ורק ענוותנותו של אלחנן הסתירה אותם עד אז.

כך, מרגע לרגע, במשך כל השבוע, נוצר אצל החברים צורך עז להעלות את הדברים על הכתב והם החלו בהקלטה ואיסוף חומר.

בסוף ה"שבעה" פורסמה חוברת קטנה ולקראת יום ה"שלושים", הודפסה החוברת "מספרים על אלחנן", בה רוכזו ההספדים ודברי הזיכרון שנאמרו לזכרו, וכן אסופת הסיפורים.

החוברת יצאה מאז בשלוש מהדורות, וכאן ריכזנו את רובה, בשינויים קלים, לפי חלוקה לנושאים.

מידות

אהבת הבריות

בשביל חבר בפעם הראשונה, בא אלחנן ללמוד בישיבת "עטרת כהנים", רק בגלל שחברו רצה לעזוב את ישיבת "מרכז הרב" ולא היה לו אומץ לבוא לבד, לכן אלחנן ליווה אותו.

אהבת חברים בהיותו בכתה ט', היו עמו שני בחורים בעייתיים שהגיעו ל"ישיבת מרכז הרב לצעירים" רק מפני שהישיבה הסכימה לקבלם. רבים מחברי הכתה חשו כלפיהם זרות, כך שהייתה בעיה למצוא להם "חברי חדר". אלחנן אמר, שיש לקרובם באופן מיוחד, והתנדב ברצון להיות להם "חבר חדר".

הכל קרוביו לאלחנן היו חברים מכל גונוי הקשת, החל מח"כ חנן פורת וכלה בילדים קטנים מהרחוב, שנהגו להסתובב בביתו כבני בית. מדי שבת, אמו תמיד הוסיפה צלחת אחת או שתיים, למקרה שאלחנן יביא אנשים וחברים שפגש בתפילה או ברחוב, ואין להם היכן לאכול. המקריות הזו הפכה אצל אלחנן לקבע.

זהירות מלשון הרע כשארע מקרה של גניבה בישיבה, במשך השיחות הארוכות שהתנהלו בנושא, הדגיש שאסור להיכשל בלשון הרע.

הכנסת אורחים פעם הגיע עולה חדש לרובע היהודי. יום אחד נתקל באלחנן באמצע הרחוב, אמר לו שהוא עולה חדש ואינו מתמצא ברובע היהודי ושאל אותו היכן יוכל למצוא בית קפה או מזנון לשתות קפה. אלחנן מיד הכניסו לביתו וכיבדו בקפה ועוגות.

בונה הסוכות מדי שנה, לפני סוכות, אלחנן היה מגיע הביתה ומחפש כלי עבודה. בשקט ובצנעה היה מבקש פטיש, מברג וכו'. המשפחה לא שמה לב לכך, אבל בסופו של דבר התברר כי בכל שנה נהג ללכת למשפחות שקשה להן ולעזור בבניית הסוכה. וכך מבית לבית, אלחנן היה מסתובב בירושלים ובונה סוכות. לעיתים, לא היה לוקח מהבית כלי עבודה, כדי שלא "יחשדו" בו, וכשאחיו היו גוערים בו, מדוע אינו בא לעזור להם ומשתמט מהעבודה, אף פעם לא אמר שהוא הולך לבנות סוכה במקום אחר.

הפורס סוכת שלום בימי ה'שבעה' באו זוג זקנים וסיפרו שבכל מוצאי יום-כיפור אלחנן היה בא לבנות להם את הסוכה.

הארת פנים בפגישה האחרונה שלו עם אחד מחבריו, החזיק בו באהבה ובחיוך וברכו לשלום, יותר משהיה רגיל בד"כ.

הדאגה לזולת פעם, בשעת לילה מאוחרת, פגש חבר בכותל ושאל מה הוא עושה שם ולאן הוא צריך להגיע. כשאמר החבר שהוא הולך ל"בית דנון" (אחד מהבתים שנגאלו ב"רובע המוסלמי"), הציע ללוותו. הלכו, ובדרך, כהרגלו, שפע דברי תורה וחידושים. כשהגיעו ל"בית דנון" אמר אלחנן ששכח משהו בבית והוא צריך להביאו. בתחילה התווכח עם החבר ורצה ללכת לבדו, אך לבסוף יצא החבר אתו לצומת הסמוכה, ומשם "ליווהו" בעיניו עד שהגיע ל"מנהרת הכותל". כך, הרבה פעמים ליווה את חבריו ודאג שלא ילכו לבדם, ולעיתים אף חזר לבית המדרש כדי ללוות מישהו לשם, אף שזה עתה יצא משם בדרכו הביתה.

הכנסת אורחים לפעמים היה מביא בשבתות אנשים שפגש בכותל ולא היה להם היכן לסעוד, שיאכלו עם המשפחה. רק לאחר מותו התברר, שלפעמים היה מארח אנשים גם ללא ידיעת הוריו.

לילה טוב
היה מברך את חבריו בלילה, לפני לכתם לישון, בברכת: "בטוב תלין ותקיץ ברחמים", בנעימה שמחה ומתנגנת, שעד עתה מהדהדת בזיכרון.

איך שכחתי
אי אפשר לשכוח כיצד היה מאכיל ומכבד בכל דבר את חבריו. בביתו, בישיבה וגם במעיין השילוח.

כח הנתינה
פעם הלכו כמה חברים ופגשו מחסום של חיילי מג"ב. בלי לחשוב, אלחנן נתן להם את כל חבילת הוופלים שהייתה ברשותו ונעצר לדבר איתם, עד שהיו צריכים לזרוז בכדי להספיק לישון.

עין טובה
כשהיו מדברים אתו דברי גנות באחרים, היה מנסה בעדינות להסיט את כיוון השיחה לעניין אחר. לעיתים היה אומר "לא, לא, עזוב", לעיתים היה אומר "בוא נשמע חדשות", לעיתים צחק, ובצחוקו נתן להבין שצריך ללמד זכות, בעדינות ובצורה כזו, כך שחשבת פעמיים אם לדבר לשון הרע.

"גמ"ח טלוויזיה"
פעם הביא הביתה מישהו שרצה לראות משחק ספורט בטלוויזיה, והוא בינתיים ישב בפינת האוכל ולמד עד סיום המשחק.

יד לאחים
כשמישהו ביקש עזרה, אפילו באמצע הלילה, אלחנן היה הולך לעזור. נשמתו הייתה קשורה לנשמות כלל ישראל, ומכאן אפשר להבין את קישורו לרחל אמנו, עקרת בית ישראל.

התעניינות מכל הלב
כשהיו חברים בוגרי הישיבה מגיעים מהצבא לביקור, הראה התעניינות שנראתה קצת מוגזמת ולא מובנת. היה שואל: "מה אתה עושה? באיזה קורס אתה? מה עשיתם לאחרונה?" וכו'. אח"כ היה שואל על החברים בצבא: "מה הם חושבים?" וכו'. לא הייתה זו סקרנות גרידא, אלא אהבה אמיתית, רגשות אהבה אל כולם, וה'חקירה' הייתה כעין אמצעי להתקשר ולהתחבר.

מידות גדולות
בשנת האבל של אחד החברים, שאל את אותו חבר, אם יהיה מוכן לקבל בגדים שקיבל מדודו ושהם "גדולים עליו", והביא לו למדוד אותם. כשראה החבר שהם גם במידתו של אלחנן, שאל: "הרי הם טובים גם לך?!", ואלחנן התחמק מתשובה, והשאיר את הבגדים.

חנון ורחום
פעם בערב שבת, כשהלך עם כמה חברים לישיבת "בית אורות" שבהר הצופים דרך שער האריות, ראו בחורה יהודייה, כנראה חולה בנפשה, אשר הלכה מרצונה יד ביד עם נזירה למיסיון. אלחנן, כשראה את פניה המבקשות רחמים, לא נחה דעתו, ולא הפסיק מלומר שחייבים לעזור לה, להציל אותה ולהחזיר אותה לחיק יהדותה.

ממידות נפשו

תביעה לשלמות בתורה
כשהלכו בדרך, היה דורש מחברו שיאמר דבר תורה, וכשהוא משך בכתפו ואמר: "אין לי כח וכו'", היה אומר בתוקף: "איך כתוב? 'פקודי ד' ישרים משמחי לב', לא?!".

צניעות
אלחנן שמר על ריחוק גדול מנשים. היה אומר: "אין להסתכל בעין 'בלעמית'". מעולם לא התלוצץ אפילו בשמץ של רמז בנושאים אלו ושמר על פיו אפילו מאבק של ניבול פה.

"עוצם עיניו מראות רע"

כששהה במוסד חינוכי מסוים נהג שלא להיכנס לחדר השירותים שבקומת חדרו, אלא הטריח עצמו לרדת כל פעם לשירותים שבקומה שמתחתיו בגלל תמונה לא צנועה שהייתה תלויה שם.

"ולא תתורו"

באותו מוסד, אחד הבחורים חמד לצון והדביק תמונה לא צנועה ליד מטנו. אלחנן פשוט לא עשה מזה ענין והעתיק את מטנו למטבח שלא היה אז בשמוש, ושם ישן בקביעות.

קשה כברזל

ביחד עם הנשמה החופשית היה לו אופי "ברזלי", ודברים שהאמין בהם עשה מתוך עקשות והתמדה. "ארץ אשר אבניה ברזל", אל תקרי 'אבניה' אלא 'בניה'".

מספר חודשים לפני הרצח, כשהלך להתייעץ בבחירת מקצוע, אמר לו המאבחן: "אתה צריך להתעסק בברזל", ומתוך כך בחר ללמוד מכונאות וחשמלאות רכב. אך סמלי הדבר, שמצא את מותו בפינת רחוב "שער הברזל".

מעל לכסף

לא היה לו כל יחס לכסף ורכוש. מעולם לא התלהב מכסף, וגם לא דיבר על זה.

מודה על האמת

כמה פעמים, כשידע שטעה בדבר כלשהו, בלי להתבייש בא להודות על האמת ואמר "אני מצטער, טעיתי".

עזות דקדושה

היה בעל גבורה מיוחדת, וגם חזק מאוד פיסית. פעם, כאשר מפקדו רצה להענישו בלא צדק, עמד על כך שהדבר לא ייעשה, ונכנס לעימות חריף כלפי מפקדו - דבר שחיילים אפילו לא מעזים לחלום עליו - עד שהמפקד נכנע. מקרה זה עלה לבוררות "למעלה" אך בסופו של דבר לא קיבל שום עונש. לאלמנט הזה באופיו לא היו כל-כך מודעים בגלל שכשהיה בסביבת רבנים וחברים היה משפיל עצמו בענווה.

זיכרון

היה קשור לתאריכים ומקומות מקודשים בנטיה טבעית. בזיכרונו החזק, זכר גם את תאריכי פטירתם של אישים חשובים, והיה לומד לזכרם מתוך לימוד משנתם, למען תהיינה שפתותיהן דובבות בקבר.

שקר החן

נהג להסתפר קצר מאוד, על אף הפצרת המשפחה והחברים שיחמול על תלתליו היפים, שתק, והמשיך לאחוז בהתמדה במנהגו.

צמחונות

ענין הצמחונות היה בטבע נפשו הרגישה. לעומת הרבה תלמידים שבראשית דרכם בישיבה מנסים להגיע למנהגי חסידות, ובין היתר מתנזרים מבשר, אך בשלב מסוים מתפכחים, רואים שקפצו גבוה מדי ושבים לסדר הנורמלי, אך הוא החזיק במנהגו הזה למעלה מעשרים שנה (מגיל שלוש).

פרישות

בסעודות שבת בישיבה, לא היה נוגע בבשר ובדגים ואוכל מעט סלטים, מרק ואורז. זאת הייתה סעודת שבת שלו במשך תקופה ארוכה.

מעל צרכי הגוף

כשחזרו אלחנן וחבר מליווי של רב מסוים בערב שבת לישיבה, שם לב החבר שלמרות הדרך הארוכה שהלכו והשעה המאוחרת, אלחנן בקושי אכל. צרכיו הגשמיים לא עניינוהו. הדבר היה לפלא בעיני החבר ונחקק בלבו.

מצווה גדולה

חבר מספר: הדבר הראשון שאני נזכר בו כשאני חושב על אלחנן, זה מאור הפנים. כל פגישה עמו הייתה מלווה בחיוך ובשמחה. היינו יושבים ולומדים מתורתו של ר' נחמן מברסלב, שאמר "מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד", ואצל אלחנן זה היה טבעי.

נסתר ונגלה

אלחנן היה בן שיחה נעים בעניינים השייכים לפנימיות התורה. לרוב, אדם שכל-כך קשור לרעיונות פנימיים נוטה להזניח את הפעילות המעשית, אבל אצל אלחנן זה התמזג - התעסקות בעניינים רוחניים פנימיים ויחד עם זה פעילות ממשית.

ישרות בסיסית

בתקופה האחרונה שלפני הרצח, התחיל אלחנן קורס "מטהרי אב"כ" במילואים. הדבר מאוד ענין את אלחנן, והיה חשוב לו מאוד. אך בעיה אחת קשה עמדה בפניו: כל מי שרצה להמשיך בקורס היה חייב לגלח את זקנו, היות והאימונים מחייבים זאת. אלחנן, שעל זיו פניו צמח זקן קטן, מאוד התלבט אם להמשיך את הקורס לאחר שהיה בו כחמישה ימים, או להודיע למפקדו שאינו רוצה בכך. הוא התייעץ בחברים והתלבט בינו לבין עצמו, משום שכאב לו לגלח את זקנו. בסופו של דבר, החליט לגלח את זקנו ולהמשיך בקורס. כשנשאל מדוע החליט כך, ענה שנמצא כבר חמישה ימים בקורס, ואם יעזוב עכשיו, יהיה הדבר גזל ונוק לצבא.

בשמחה תמיד

אלחנן תמיד התרגש מהעובדה, שרבנו הרב צבי יהודה זצ"ל נפטר ב"ד באדר. בשבילו זה היה דבר גדול וחשוב להיפטר מהעולם עם חיוך על הפנים ביום כזה נשגב, שהוא כמו יום הכיפורים (כ-פורים), יום שהוא ששון ושמחה לכל היהודים, יום שיחגגו אותו גם לאחר בנין בית המקדש, ביום כזה רק צדיקים זוכים להפטר.

"נסתדר"

בראשי חודשים היה מגיע בצהרים לישיבה עם סלים מוכנים עם פיתות וסלטים ואומר: "נו חבר'ה, אולי במקום מנוחת צהרים נרד לשילוח?". תמיד התפלאנו מהיכן לקח את הכסף לקנות את הכל, והוא היה שם קערת כסף ואומר שכל אחד ישם כמה שרוצה. כשניסינו להתעניין אם הכסף מכסה את ההוצאות או שצריך לאסוף עוד, היה אומר: "לא, זה מספיק. נסתדר".

ומושל ברוחו

התקופה הקשה ביותר בצבא לא הייתה תקופת הקושי הפיזי - בחיל הנדסה ובגבעתי - אלא בתקופה שעשה בחיל חינוך, לאחר שחתם ויתור על ה"הסדר" בגיל כה מבוגר, כדי להיות ישר עם עצמו ולסיים את השירות הצבאי. שם היה צריך לנהל מאבקים על עקרונותיו, למול שחיתויות שונות, ואף להסתבך, בשל עקשותו לא לזוז מעמדותיו העקרוניות.

מתגבר כארי

הוא היה מתחזק לפני הטבילה בשילוח, ונהג לספר על בניהו בן יהוידע מגיבורי דוד, שהכה את הארי בתוך הבור ביום השלג (שמאל ב' כ"ג), ועל זה אומרת הגמרא, שהוא ירד לטבול בשילוח שהיה קפוא, ולכן שבר את גושי הקרח וירד וטבל.

חכמת אדם תאיר פניו

הייתה לו הארת פנים גדולה ותמיד התהלך כשחיוך על פניו. היה עונג גדול לראות את פניו, כיון שהיה מקרין חיוניות ושמחה.

תוכחה

זכורה לחברו פעם אחת שאלחנן הוכיח אותו. דיברו על איזו חטיבה בצבא והחבר זלזל בה והעביר עליה ביקורת. אלחנן גער בו בלשון זו: "אנשים בגילך מתאמצים וסובלים בדיוק ברגע זה, בזמן שאתה יושב פה בישיבה".

אותיות לשון הקודש

בערך בגיל עשרים עבד אלחנן תקופת מה בבית הדפוס "רם". הוא היה מגיע בדיוקנות לעבודה ולא בחל בשום תפקיד. בתחילה עבד בהוצאת פחי האשפה, אך יום אחד סרב להמשיך לעבוד בזה. כששאל אותו מנהל העבודה מדוע, ענה לו אלחנן שהוא מוצא בתוך הפחים אותיות בשפת הקודש והוא אינו מסכים להשליכם.

נגד הזרם

תוך כדי העבודה באותו בית דפוס, היה אלחנן שר בקול רם שירי קודש וארץ ישראל, משום שממכשיר הרדיו בקעו שירים שלא היו לרוחו ושאר שטויות שלא רצה לשומעם.

השמחה חייבת להמשך

הוא המשיך להעריך את המפקדים למרות טרטורים לא צודקים וידע לשמור על השמחה גם בשעות הקשות. באחד ממצבי הלחץ האלו סיפר לחברו בצבא, בשם הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל, שלהגיד את המשנה ביומא "אמר רבי עקיבא: 'אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים וכו'" זו סגולה לשמחה.

לא תיטוש תורת אמך
הוריו של אלחנן גדלו והתחנכו בחו"ל בנוסח התפילה האשכנזית, וכך שכשעלו לארץ המשיכו בנוסח זה. עד שיום אחד, בשעת נסיעה לבר מצווה אצל משפחה ששמרה על נוסח אבותיה, הוא התעניין מאיזו גלות הוריו מגיעים, ומדוע הם לא מתפללים בנוסח המשפחה האלג'יראי. בגיל שמונה אמר לאביו, שהוא מתחיל ללכת מעכשיו לבית הכנסת המרוקאי בשכונה, גם אם אביו, שהתרגל כבר אחרת, לא יבוא אתו. ובאמת אביו הלך עמו. ומאז, לאט לאט, החליף את הברכונים ואת הסידורים שבבית לנוסח ספרדי, ודחף את המשפחה לחזור אל ה'מקורות'. כמו כן חקר את תולדות המשפחה וכתב את יחוס המשפחה.

מחיל אל חיל
תמיד ביקש את תיקונו הנפשי, ולא השלים עם חסרונותיו. לעיתים רבות התייעץ עם חבריו וביקש עצות מעשיות, כיצד אפשר להשתלם הלאה בתיקון המידות, ולא הסכין להשלים עם חולשותיו כלל וכלל.

תורה ועבודה
בזמן שלמד בישיבה לצעירים, יעץ לו רבנו הרב צבי יהודה זצ"ל שיעבור למסגרת שמשלבת תורה ועבודה גם יחד. כך הגיע לקיבוץ כפר-עציון, שם הכיר את חנן פורת ושם התחילה הידידות ביניהם. לאחר תקופת מה חזר לישיבה הגבוהה ב"מרכז-הרב" למרות גילו הצעיר.

"חכמות" של ילדים
לפעמים היה מחקה את התינוקות ואהב לספר "חכמות" של ילדים או לספר סיפורים של ילדים, מפני שאהב את הפשטות והתום שבהם. גם קנה את ספרו של הרב שלמה אבינר "תורת אמך" - על חינוך ילדים.

רגישות
בגיל שלוש בערך ביקר בגן חיות והתרגש לראות וטרינר שמטפל בקוף ונותן לו זריקה. לתדהמת הוריו, הוא קישר בין החיות לבין הבשר אותו אנו אוכלים, ומאותו יום דבק בצמחונות והחליט בנחישות לא לאכול בשר ואף לא דגים. הוריו שחשבו שלילדים חשוב מאוד לאכול בשר בגלל היסודות שיש בו, ניסו בתחילה להאכילו בכח, ללא הצלחה. אח"כ ניסו להכניס לו לאוכל בשר טחון. הוא היה מאוד חשדן, וכדי לבחון את אמו היה מבקש אחרי כל ארוחה גביע לבן, ואם לא נתנה לו הבין שקיבל בשר.

תום נצחי
אלחנן המשיך על עצמו כל חייו את התום והיופי של ימי הילדות, פשטות ואמונה שלא הועם זהרם במשא החיים.

אבן ללא הופכין
בילדותו היה ילד חייכן וחמוד שאי אפשר היה "לחנך" אותו לא במכות ולא בפרסים. מכות, כי 'לא היה לב' לתת לו לילד החמוד, ושוחד לא עניין אותו, לא כסף ולא מתנות. לעיתים דודים היו נותנים לו כסף, והוא לא היה עושה בזה כל שימוש והיה נשאר במגרתו כאבן שאין לה הופכין.

צורת מטבע
בבר המצווה קבל הרבה מתנות ואחרי המסיבה הכל נשאר ארוז וסגור והוא לא פתח אותם. עד שכעבור כמה חודשים אמר לאלחנן אחיו הגדול נחליאל: "בוא נעשה עסק. נפתח את המתנות יחד. אתה תיקח את ספרי הקודש ואני אקח את ה'פרקים'". אלחנן הסכים. את פתקי המתנות הוא שמר במגירה, ואף שלח גלויות תודה עם תמונת קבר רחל לנותני המתנות.

ממש חזיון
אלחנן טיפל בהתנדבות באחזקת חדר החזיון האור-קולי "לך ירושלים" ודאג לתורנות תלמידי ישיבת "עטרת כהנים" בתפעול המקום. גם לאחר כניסתו של האחראי לעבודה בחזיון, בכל פעם שהיה צורך, היה מתייצב למילוי מקום בכל שעות היום והלילה. ונהג לסרב לקבל תשלום.

בשם כל הישיבה

בפורים היה הולך להביא משלוחי מנות לרבנים. לרב צבי טאו, לרב יהושע צוקרמן ועוד, ולא היה אומר שזהו משלוח מנות מאלחנן אלא מתלמידי ישיבת "עטרת כהנים".

מעל לזמן

אלחנן היה אמור להשתחרר מהצבא לחופשה בערב תשעה באב והוא נשאר לצום בבסיס כדי שיהיה מנין לתפילות, קריאת איכה וקינוח בצום.

גלות מכפרת

לאחר שהיה כבר הרבה שנים בישיבת "עטרת כהנים", שאלוהו למה לא ארגן לעצמו מיטה קבועה, כי ראוהו ישן בכל מיני חדרים ואף על הרצפה. ענה בהתחמקות שלא טוב לישון במיטה אחת, ולאחר שהוסיפו להקשות וללחוץ, ענה לבסוף בשפה רפה ששמע מרב פלוני ש"גלות מכפרת".

מלווי המלכה

ביום רגיל כשהיו מציעים לו אוכל, לא היה קופץ על הדבר ומסתפק במועט, אך לסעודת "מלווה מלכה" במוצאי שבת היה נענה בהתלהבות, והיה יושב ונפתח ומדבר ללא מעצורים.

ענה וצניעות

אורח

בהתחלה הוא לא רצה להיות רשום בישיבה. הוא הגדיר את עצמו בתור אורח אע"פ שבאמת למד כמו כל אחד אחר.

ענה בלימוד תורה

חבר מספר: יצא לי מספר פעמים ללמוד ולעיין אתו בנושאים שונים באמונה. בד"כ היה מקריא ממקורות של סיכומים ובירורים, כגון: "שיחות הרב צבי יהודה", "טל-חרמון", "מתוך התורה הגואלת" וכיו"ב, והיה מסביר ואומר את דעתו. כשהיינו לומדים ספרים מקוריים, כגון: "אורות", "אורות התשובה" וכיו"ב, היה קורא ולא מסביר. כששאלתיו מדוע אינו מסביר, הבנתי מדבריו שהוא אינו ראוי להסביר דברים גדולים שכאלה, ושלא כל אחד יכול להגיד את מה שהוא חושב בדברים הללו.

שפל ברך

היה עדין נפש ותמיד התהלך בצניעות ודבר עם בני אדם כשעיניו מושפלות מטה ואינן מתבוננות ישר בפני האדם.

"וענווים ירשו ארץ"

באחד מ'מבצע' הכניסות לבתים חדשים בעיר העתיקה, התמרמר על היחס הלא נאות, בין מקצת ה"סגל" של מארגני המבצע לבין תלמידי הישיבה, שהרגישו ביחס של 'דיסטנס' כלפיהם. באחת השבתות פנה אליו בברכת "שבת שלום" אחד ממארגני המבצע. אלחנן ענה לו: "שבת שלום, וענווים ירשו ארץ".

ענווה

בחדש אלול התש"ן החל ללמוד בישיבת "בית אורות" אשר בהר הצופים וכעבור זמן עזב את המקום אך המשיך לבוא לשעורים. כאשר נשאל לפרש עזיבתו את "בית אורות", ענה שלישיבה ישנה מגמה לגדל אנשי אמונה ורוח, והוא חושב שההגדרה המגמתית הזו של הישיבה 'גדולה עליו'.

"ואת צנועים חכמה"

כשלמד בביתו אף פעם לא למד באמצע הבית אלא רק בחדר בחוץ ששם בילה הרבה זמן, וגם בישיבה כשהיה לומד לא היה מסביר, מפני ש"מי הוא שיסביר" אלא היה מדקדק לקרוא נכון ומפוסק במקום ההסבר.

בתוך עמו

אלחנן היה זכור אמנם כקטן קומה, אך מאוד מאוד חזק. ידיו היו מאוד רחבות ומוצקות אך את כל אותה עוצמה פיסית לא ביטא החוצה ולא הבליט, ותמיד הקטין את עצמו.

בריחה מכבוד

באחת המסיבות הראשונות של ראש חודש במעיין השילוח סיפר אחד החברים לכמה חברים אחרים, על כך שאלחנן הוא זה שמארגן את כל העסק. לאחר מספר ימים בא אליו אלחנן "מרוגז" ואמר: "אתה יודע שאתה מדבר יותר מדי?".

ועם האמהות... אכבדה
בליל י"ד באדר, הלילה בו נרצח, הופיע מוקדם בישיבה עם הכיפה הלבנה, שכנראה הכין במיוחד לפורים, להשתובב באווירה פורימית.

נחבא אל הכלים
אלחנן היה פעיל בתחומים רבים, אך תמיד צנוע ונחבא אל הכלים. את התהילה תמיד השאיר לאחרים. תמיד שמח בהצלחתם של אחרים, גם אם באה בזכות עזרתו וחריצותו הבלתי נלאית של אלחנן.

לכל זמן
אלחנן היה בן עשרים ושש, כאשר שאלוהו לתוכניותיו בעתיד. בגיל שכזה, אדם בוודאי מתחיל לדאוג לעצמו, אך התשובה שקיבלו ממנו הייתה: "גם לזה יגיע הזמן".

תורה

תלמוד תורה

יסודיות
דרך לימוד התורה של אלחנן, הייתה מאוד פנימית. היה לומד לאט ובדייקנות. חבר זוכר, שלמד ביחד עם אלחנן את "קונטרס הקדישין" שב"ביאור הלכה" סי' קל"ב, אלחנן למד לאט ודייק להבין ולזכור כל פרט, למרות ששם הפרטים רבים ואינם שייכים כ"כ למעשה.

התמדה
השתתף בשקדנות רבה בלימוד המשניות לע"נ אהרן גרוס הי"ד, תלמיד ישיבת "שבי חברון" שנרצח בדרכו למערת המכפלה.

העיקר הכוונה
אלחנן היה מקפיד לומר קריאת שמע על המיטה ליד המזוזה, וכמובן באריכות ובכוונה. היה אומר תמיד על התפילות בכלל, שעדיף מעט בכוונה מאשר הרבה בלא כוונה.

הוי שקוד
במשך כחמש-שש שנים הופיע יום יום בהתמדה לשיעור ב'כוזרי' של רב מסוים, וכך נכנס ליותר מאלף שעורים ברציפות, כעדותו של אותו רב.

מכלי ראשון
חבר ניסה למושכו ללמוד "אורות", "עולת ראי"ה" וכדומה, אך לרוב הוא השתמט והחבר נפגע ולא הבין מה פסול מצא בו. במשך הזמן התחוויר לחבר, בפסוק שהיה שגור בפיו של אלחנן: "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ובתרגום "ותקבלון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא". בדברים הגדולים הללו רצה אלחנן לקבל אותם במקוריותם ובטהרתם, לא 'מים שאובים' בכלים שניים, אלא מ'כלי ראשון', מבחירי הצדיקים.

תורה מתוך חלוציות
פעם בשיחת לילה מאוחרת אמר: "אני רוצה ללמוד תורה מתוך ציונות, מאותו הדחף של החלוצים הראשונים שבנו את ארץ ישראל".

תלמודו בידו
כשאחד מחבריו ביקש למצוא את המקור לדברי הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל על הציונות שאינה רק 'מקלט בטוח', אמר אחד מהאברכים שכתוב לו באחד מספריו היכן המקור, וכשיגיע לביתו יטלפן ויאמר לו. אך כשיצא לדרכו נכנס אלחנן לבית המדרש, ולשאלה היכן המקור, פתח מיד אגרות ראי"ה והראה את המקום הנדרש.

כמעין המתגבר

אף שלא נראה שוקד על לימודיו באופן מסודר, כשמדי פעם נפתח לשיחה על אותם הנושאים בהם עסק, היה מתגלה שפע של מקורות ורעיונות. לא פעם הערנו לו שהוא צריך להעלות הכל על הכתב, אבל כנראה שלא זכינו לכך.

ולצנועים חכמה

אם נשאל שאלה אמר: "את זה צריך לבדוק" והיה מאוד נזהר. אף פעם לא הכשיל מישהו מתוך נמהרות ורצון להוכיח, ואף כאשר ידע את התשובה, אמר בצניעות "שמעתי מהרב פלוני כך וכך".

ממבועי נפשו

חבר מספר: כל דבר דיבר מתוך הנשמה שלו, בחול ובקודש, בדבקות, לא "מהשפה ולחוץ". הכל נבע זרם מתוך תוכו, כך שכשהיה מתלהב בדברי תורה, היה מדביק אותי בהתלהבות שלו, ולי, שלא הייתה לי "קביעות עיתים", הייתה הרגשה של "הנה עוד מעט מאחורי הכותל הכהנים יתחילו לעבוד", ואיך שאני עומד ליד הכותל וראשי בתל אביב, והייתי מרגיש שאני צריך להפחית מהעבודה, ולטעום יותר מטעמה של התורה.

אל המקורות

כשהיו מבררים בעיות פרטיות וציבוריות היה בד"כ מרבה לברר בעזרת התנ"ך בגישה מאוד ריאליסטית ורציונאלית. פעם סיפר לו חבר, שהוא מאוד מצטער על זה שיש לו ליקוי בריאותי שלא יאפשר לו להיות לוחם בצבא, ושאל לדעתו האם באמת הערך האישי שלו נמוך מאחד שהוא לוחם. הוא הסתכל אליו במבט מאוד רציני וסיפר שבאחת הפשיטות שדוד המלך ע"ה עשה בנגב, חזר דוד עם הרבה שלל והלוחמים לא רצו לשתף בחלוקת השלל את ה"ג'ובניקים", והוא הדגיש שכתוב בתנ"ך שדוד הוכיח אותם על זאת, שהחלוקה צריכה להיות שווה, מהלוחמים ועד הממונים על האוכל, "מהיום ההוא ולמעלה ושימה לחוק ומשפט". זאת אומרת, הסביר לו אלחנן, שעם ישראל במהותו הוא מערכת כזאת שלכל אחד יש תפקיד משלו, והערך הנפשי האישי עומד, בזכות מה שהוא מסוגל לממש בבחירתו החופשית את תפקידו זה.

תיק השכל

היה הולך תמיד עם תיק צד נצחי ("תיק שכל") ובו כמה ספרי קודש, ובלעדיו לא היה זו.

הסתר אסתיר

כשהיה הולך לשעור והיו שואלים אותו היכן היה, היה עונה: "הייתי אצל חברים ב'בית אורות'" או "הייתי אצל חברים ב'מכון מאיר'", ותמיד ניסה להבליע להסתיר את למוד התורה שלו.

תורת חיים

הייתה ממש חוויה לשמוע ממנו דברי תורה. לעיתים – חבר מספר – הייתי מעכב אותו מעט, אף כשמיהר למקום מסוים, ושומע במתיקות גדולה דברי תורה שיוצאים מתוך הנשמה, דברים חיים ורעננים, שיוצאים מהלב ונכנסים אל הלב.

במסילת הישרים

חבר פגש את אלחנן לראשונה בבקו"מ. כשהתברר להם שהם הולכים לאותו מסלול, הציע אלחנן שילמדו בחברותא. כששאל החבר מה ילמדו, הוציא אלחנן מכיסו 'מסילת ישרים' והציע שילמדו בו. מאז, בכל הפעמים שנפגשו בטירונות, היה ספר 'מסילת ישרים' אצלו בכיס, "וברוך השם", מספר אותו חבר, "יצא לנו ללמוד הרבה".

נקודת ציון

בחדשים האחרונים לשרותו הצבאי שירת אלחנן במדרשה הצבאית בהר גילה. בתקופה זו ניסה אלחנן להכניס למערכת החינוך במדרשה את ההיבט היהודי-ציוני אודות ירושלים, דבר שמנוגד מעט לגישה הרווחת ביחידות חינוך רבות בצה"ל. בתקופה זו, ביוזמתו העצמית, ניסה לשכנע את מפקדיו לבקר בחיזון האור-קולי "לך ירושלים" ברובע היהודי, ולאחר שכנועים רבים הצליח לגרום לביקורו של אחד מהם.

היחס לתלמיד חכמים

"שאל זקנך ויאמרו לך"

ההערצה של אלחנן לרבנו הרב צבי יהודה זצ"ל הייתה כה חזקה, שלא רצה בשום אופן לקבל החלטה כלשהי על דרכו בחיים בלי אישורו. כאשר יעץ לו הרב חיים דרוקמן לשהות מספר חודשים בקבוץ כפר-עציון, הסכים ללכת רק לאחר שקיבל אישור לדבר מפיו של הרב צבי יהודה זצ"ל.

אהבת התורה והצינונות

היה לו קישור נפשי מאין כמוהו לתלמידי חכמים, הן באיכות הקשר והן בכמותו, מתוך יראת רוממות וענוה, עד כדי נישוק ידיהם, דבר שאינו כ"כ מקובל בחוגנו ואנו מתביישים קצת לעשותו. מצד שני העריץ את אנשי ארץ ישראל הרחוקים מתורה, המוסרים נפשם על חינוך עפרה, והדברים היו מחוברים אצלו - התורה והצינונות.

סוד ד' ליראיו

פעם אחת בליל שבת, ליוו חבר ואלחנן את הרב יהושע צוקרמן מהישיבה לביתו, כשבדרך שאלו שניהם את הרב שאלות הקשורות לפנימיות התורה. בדרך חזרה סיפר אלחנן לחבר על כל מיני מקובלים שניפגש איתם, עליהם ועל תורתם, ומרוב התלהבות התחיל לרקוד באמצע הרחוב.

ולדבקה בו

בזמן שהתארח רב בשבת בישיבה וישב עם התלמידים באותו שולחן, ישב גם אלחנן באותו שולחן.

זיכוי הרבים

הוא הביא את חנן פורת לישיבה. בתחילה לקח תלמידים לשעור של חנן ב"בית הרב" (ישיבת "מרכז הרב" הישנה וביתו של הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל ברחוב הרב קוק בירושלים), ואחרי שהיה שם צבור גדול של תלמידים מהישיבה, ביקש מחנן לבוא ללמד בישיבה עצמה וחנן נענה בחיוב, על אף כל טרדותיו הצבוריות.

ואנכי עפר ואפר

לפעמים מגיעים רבנים ואדמו"רים שונים לכותל. פעם ראה מרחוק מכונית ובה אדמו"ר לא כ"כ מוכר. לפתע רץ לעבר המכונית, עזר לפתוח את הדלת בפני הרב ונישק את ידיו.

הגודל שבקוטן

היה מרבה לדבר בהערצה על חנן פורת, והיה מנתח את מידותיו ואישיותו. היה נפעם מיכולתו של חנן לקרוא נכון בעין מפוקחת, ריאלית ורוחנית את מפת המציאות. וכן לא פעם היה מדבר על יכולתו של חנן לעסוק בדברים גדולים וצבוריים ובכ"ז לא לאבד את היכולת והחוש לרדת לפרטי פרטים בחיים הפשוטים היום-יומיים ולהתייחס אליהם במלוא הרצינות.

בשיפולי גלימתו

היה מאוד מסור לשעורי הרב צבי טאו, והקפיד להתמיד ולהגיע, כשמה שמשך אותו בעיקר הייתה צדקותו וסבלנותו המרובה של הרב, וההנאה ממאור פניו. העקשן יצליח סיפר לחבר, שהלך פעם לרב מקובל ומפורסם בירושלים שרבים משחרים לפתחו, לקבל הדרכותיו ועצותיו, וניסה להתקבל אצלו (דבר שהיה מאוד קשה, בגלל זקנותו של הרב וריבוי הפונים אליו), ולא הצליח. הוא לא ויתר, ונשאר לשבת ולחכות בלילה מחוץ לבית, עד שהרב יצא ודיבר עמו.

עשה לך רב

הייתה לו משיכה גדולה ללמוד את חכמת האמת, והיה בחיפוש מתמיד אחרי תלמיד חכם שיוכל לשמשו, ולקבל ממנו. פעם סיפר לחברו, שלן בביתו של רב מקובל ידוע בירושלים, אך הפסיק בגלל שלא התאים לאישיותו העדינה (הרב יהושע צוקרמן אמר לו, שהרב הזה חריף מדי).

דעת תלמידי חכמים

היה חשוב מאוד לאלחנן להתייעץ עם רבנים. במוצ"ש"ק פרשת "לך לך" התשמ"ז, אחרי הרצח של אליהו אומדי הי"ד, תלמיד ישיבת ברסלב "שובו בנים" בעיר העתיקה, אמר לאחד מחבריו: "חייבים ללכת לרב צבי טאו לדבר אתו". החבר התלבט אך הוא משך אותו, וכשהגיעו לרב סיפר לו אלחנן את שקרה ועל ה"התפרעויות של הערבים". הרב תיקן אותו ואמר שאלו לא "התפרעויות" אלא "רצח", ובדרך לישיבה, חזר על זה אלחנן מספר פעמים.

גם בחתונה

בחתונה של אחותו, ישב עם הרב נתנאל זרביב ודיבר אתו בדברי תורה.

ארץ ישראל

ארץ ישראליות

ניכר מילדותו

בהקמת ההתנחלות הראשונה בסבסטיה, פינה הצבא בכוח אך לא באלימות את כל המתנחלים. אלחנן הקטן סירב להתפנות. ראה "פואד" בן אליעזר, אלוף הפיקוד, את הילד החמוד אלחנן, ולבו התרכך. הציע לו: "ילד, אתה רוצה להתפנות במסוק שלי?" ואיזה ילד לא ירצה לטוס במסוק? אך אלחנן סירב. בן אליעזר ויתר ואמר: "בוא לסיבוב במסוק שלי ואחזיר אותך לכאן, להתנחלות". "אתה מבטיח?" שאל אלחנן. "מילה של גבר", הבטיח בן אליעזר. וכך היה, אלחנן זכה לסיבוב במסוק והוחזר להתנחלות עד לפינויה הסופי.

"מציב גבול אלמנה"

בחג החנוכה, כשהגיעה משפחת אתאלי לישוב שילה, הייתה השמחה גדולה ומצב הרוח מרומם, וכולם החלו להתקדם לעבר בית בת המשפחה כשלפתע שמעו את קולו של אלחנן המברך: "ברוך אתה... מציב גבול אלמנה". נעצרו כולם וברכו אתו בהתרגשות את הברכה. אח"כ שרו ורק אז המשיכו לעבר הבית.

מורה הדרך

פעם כשנסע עם חבר לחלק קופות תרומה וחומר הסברה של "עטרת כהנים" לישובים, מירושלים ועד גוש קטיף, אלחנן היה מורה הדרך במובן הרוחני והטופוגרפי. בכל ישוב ומקום ידע היכן הוא נמצא, אילו אנשים גרים שם, על שם מי או מה הוא נקרא, והעבר התנכ"י שלו.

פירותיה הקדושים של ארץ-ישראל

היה נוהג להיכנס לבית המדרש או לחדר בפנימייה עם שקית מלאה בתמרים, משתבח שהם מעמק בית-שאן ומכבד כל אחד ואחד מהחברים בצירוף: "לאכול פירותיה הקדושים".

ד"ש לכינרת

הרבה פעמים שאל חבר שגר בקרית שמונה אם הוא נוסע לביתו, וכשנענה בחיוב היה מחייך ומבקש שימסור ד"ש לכינרת. כשדחק בו החבר, המשיך לחייך ואמר שזו בקשה רצינית.

ארץ הגולן

ליווה יחד עם חבר טיול בפסח. באזור נחל "דבוריה" משך את החבר למבנה שהיה כנראה בית מדרשו של רבי אלעזר הקפר. ישבו שם, הוציא מהתיק מסכת אבות והחל קורא בפרק ד' את שתי המשניות האחרונות בשם רבי אלעזר הקפר. אחר-כך המשיך ואמר את המימרא ממסכת מגילה דף כ"ט עמוד א': "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל", והוסיף ואמר: 'צריכים לחדש את המקום ולהקים פה ישיבה'.

דין כיבוש

כשנסעו לסליחות בכותל, כנראה בערב ראש שנת התש"ן, דרש אלחנן שירדו מהאוטובוס בשער שכם וילכו דרך רחוב הגיא לכותל ולא ייסעו עם האוטובוס עד הכותל עצמו.

ארץ הקודש

הוא התייחס לכל דבר התייחסות רצינית, אמיתית וכנה. למשל לפירות הארץ, דבר שהתבטא באופן בו אחז בהם בכוונה וברך עליהם. וכן לארץ עצמה: פעם אחת, כשחבר השתמש בביטוי "חור" כלפי מקום מסוים בארץ, העיר לו שלמקום בארץ הקודש לא ראוי ביטוי שכזה.

גם מעזה יצא מתוק

לחבר אחר שאמר לו שלנוכח העובדה שתמיד היו בעיות באזור עזה, אף בתקופת פלישתים, ולכן אולי אזור זה איננו כ"כ ארץ ישראל, ענה מתוך מעמקי נפשו בפשטות שכל ארץ ישראל מקודשת, וסיפר על התיישבויות של יהודים שנעשו באזור עזה לפני כמאה שנה.

ראי רחל ראי

לפני התגייסותו לצבא, החליט להיכנס לכושר ולרוץ. אך סתם כך אין רצים, והוא החליט לרוץ מירושלים לקבר רחל - מקום שהיה לו קשר מיוחד אליו - יום יום, וזוהי הסגולה.

מקיבוץ גליות

כשהיו שואלים אותו: "מאיזו גלות הגעת?", ואנשים בדרך כלל אומרים: "אני מפה, אני משם", הוא תמיד היה אומר: "אני מקיבוץ גליות".

"ואחד המצפה לראותה"

מאוד היה רגיש לנקודה שנולד בחוץ לארץ (בצרפת), ובקטנותו, כאשר אחיו רצו להרגיזו, הבליטו ודברו על עניין זה. ואילו הוא התנחם בכך שהעולה לארץ יום הולדתו הוא יום עלייתו.

אם הבנים

נמצאה גלויה שהתכוון לשלוח לאחד המפקדים בצבא ובה ציור של קבר רחל.

הדלקת נרות

כשאמו הייתה מדליקה נרות בערב שבת, היה שם תמונה של קבר רחל מאחורי הפמוטים, אף שהמשפחה קצת התנגדה.

ארץ ישראליות

אלחנן חי את ארץ ישראל כולה. תמיד היה שואל חבר שגר בחברון איך היישוב שם מתקדם. הוא רצה לבוא לבקר שם אבל לא יצא לו, ולכן סוכם שיבוא כאשר ישתחרר החבר מהצבא (כחודש לאחר שאלחנן נרצח). לא מקרי הוא שנרצח בדרכו למעיין השילוח ומשם לחברון. שני מקומות שכל-כך אהב.

בארה של מרים

פעם טייל עם חבר לכינרת, החבר "היה על קוצים" ורצה לחזור, ואלחנן דיבר אתו על ערכה של טבריה והכינרת, מקום שבו מצויה בארה של מרים, ואיך אפשר שלא להנות מהשהייה במקום.

כחול לבן

קנא מאוד לתוצרת ארצנו, בלבוש ומזון, ואף השפיע על משפחתו בכיוון זה. וגם ביחס לשפה. משפחתו ממוצא צרפתי ונטו לדבר בצרפתית ואילו הוא לא רצה לדבר בצרפתית. כשהיו באים אורחים מצרפת דיבר עימם בעברית קלה, וכשהתגלו קשיים בתקשורת, ביקש מהוריו שיתרגמו את דבריו לצרפתית, אע"פ שהוא עצמו הכיר את השפה.

העבריים

סיפר אביו, שכאשר הלך לסדר את נושא המצבה בהר הזיתים, אמר לו בונה המצבות שלידי אלחנן קבור אליעזר בן יהודה, והוא אמר בלבו שבמובן זה, מצא מין את מינו.

צדיק כתמר

כאשר נרקם רעיון בגוש אמונים לגבש קבוצות צעירים לעזור בנושאים חשובים בעם ישראל, תלו בישיבה מפה אילמת של ארץ ישראל, ועליה כתובים הפרטים הטכניים של הפרויקט. אלחנן לקח את המפה וצייר עליה את הדקל הנצחי שהיה ה'סמל המסחרי' שלו, וסימן במפה זו כל ישוב חדש שקם, בצורת דקל, בצירוף שמו, עד שמילא את המפה.

סוד התמרים

בכל פעם שכתב את שמו או שרשם הודעה, נהג לצייר שני דקלים. פעם חבר שאל אותו לפרש הדבר, והוא ענה בחיור, שזה סוד הגאולה - "הציבי לך ציונים שימי לך תמרוקים", וש"תמרוקים", אלו תמרים קטנים, שכשנחזור לא"י מהגולה, נדע את הדרך על פיהם. לכן אהב מאוד את התמרים, שהיו אצלו דרך קבע.

חיבת הקודש

היה אומר: "לכל מקום בארץ ישראל יש חיבת הקודש המיוחדת שלו".

לקראת גיוס

לקראת התגייסותו לצבא שמח מאוד על שהוא זוכה לשרת את האומה, וכביטוי לשמחה זו, בשבת בתפילת המנחה התעטף בטלית, עלה לתורה זכה ל"מי שברך".

לתת

אמר לחברו פעם: "תדע לך שלצבא לא הולכים לקבל אלא אך ורק לתת".

על יחסו לצה"ל

חברים, חברים - אבל כשרצה לתת לחברו, שהוא סגן במילואים, שתי תמונות שבהם הוא מופיע. כתב על אחת מהן מאחור: "לסגן..."

מושך בעקשנות

הייתה לו נשמה חופשית ועל כן היה לו קשה מאוד לכבול עצמו למסגרות מוגבלות ולמצוא את מקומו. אמנם כאשר הגיע זמנו להתגייס, עשה זאת כראוי ביחידה קרבית ומשך בעקשנות עד שסיים, אעפ"י שסבל והיה לו קשה מאוד רגשית בשל המשמעת הצבאית הנוקשה.

חטיבת הסגולה

באחת מתקופותיו בצבא שירת אלחנן בחטיבת "גבעתי", וכאשר חזר לישיבה שוחח עם חברו, ששרת באותה תקופה בחטיבת "גולני". בישיבה תמיד היו מתווכחים באווירה שמחה איזו חטיבה טובה יותר. אלחנן תמיד נהג לומר ש"גבעתי" טובים יותר היות ויש להם "כומתה סגולה לעם סגולה".

הקסדה הירוקה

כשהיה ילד, לקחוהו הוריו לעיתים לחנות צעצועים, והיה לו קשה מאוד לבחור. רק פעם אחת רצה בדבר מה. הייתה זו קסדה ירוקה מפלסטיק שכשראה אותה אורו עיניו. הקסדה סימלה בעיניו הערכה גדולה לצבאיות ולגבורה של עם ישראל, ועד היום נשארה בחדרו.

צבאות ה'

לאלחנן היה רצון לתרום. הוא לא רצה לוותר על שום שלב של האימונים, על כל תרגיל וכל דבר חדש שיכל ללמוד. אותו רצון לתרום ולהיות שותף היה בו כשהגיע לגדוד והצטרף לפלוגה המבצעית. על כל יציאה למשימה התמלא אלחנן שמחה. יציאה להרים או להנחת שדה מוקשים או למארב, מהכל היה מתלהב.

צבא מאהבה

שמחתו הגדולה ביותר הייתה שניתנה לו הזכות להכנס עם הפלוגה ללבנון, ושמחה זו לא דעכה גם אחרי פעמים רבות של משימות בלבנון. יומיים לפני השחרור, כשנודע לו שמחלקתו יוצאת לשבועיים ללבנון, ביקש להאריך את השרות על מנת להיות עם המחלקה.

בעל מלחמות

היה מוכן ומזומן בלב שלם לצאת ולהלחם ולפעול לקדוש השם בגדלות שיש במלחמה. ממש לפני הרצון, בימי מלחמת המפרץ, היה אומר את הגמרא שלעתיד לבוא באות אומות העולם לפני הקב"ה ואומרות שבנו גשרים... וכו' והכל למען עם ישראל, ושם גם מוסיפים ש"עשו מלחמות" ואומר להם הקב"ה: "מלחמות אני עשיתי!".

צבא הקודש

כשהשתחרר מהצבא, התברר שלא שחררוהו בזמן. אמר לו חבר שעליו לברר, אולי מגיע לו משהו מהצבא, והוא ענה: "זכיתי לשרת בצבא ההגנה לישראל, צבא הקודש, אני שמח שיכולתי לתרום עוד כמה ימים לצבא, מה פתאום שאלך לברר?".

השילוח

מים מן השילוח

המקום השני המקודש ביותר לאלחנן, אחרי הר-הבית, היה כידוע מעיין השילוח. אלחנן נהג, מידי שבת בשבתו ומידי חודש בחודשו, "לסחוב" מספר חברים, חלק מרצונם וחלק "בעל כורחם", למעיין השילוח, לטבול בו ולקיים בו לאחר הטבילה סעודת 'מלווה-מלכה' במוצאי שבתות, או סעודת ראש חודש בראשי חודשים. לאלחנן היה זה קודש. השילוח בער בלבו ובנפשו. כל חידוש בנוגע לשילוח, כל כתבה או מאמר שנכתב על השילוח, היה הוא הראשון לרוץ ולהתעניין בהם.

מעין לאומי

מספר ימים לפני הרצחו, שב הביתה מהספריה של הסוכנות עם מאמר בצרפתית (שהיה קשור בעקיפין למעיין השילוח) וביקש מאימו שתתרגם לו אותו בכל מחיר. אלחנן נהג לשכנע כל אחד בישיבה, ובכלל, כל אדם, שיש לו איזשהו קשר שורשי למעיין השילוח ומחובתו לבוא ולטבול בו. יום אחד הביא מקור מדעי לישיבה והראה שמוכח מהמקור הזה במפורש שמי-השילוח מגיעים למקום מגורי אחד התלמידים, עד לעיר אשדוד, ושגם הוא, כמו כל עם ישראל, קשור, בין אם הוא רוצה ובין אם לאו, למעיין השילוח.

השילוח מכל מקום

בטיול משפחתי שערכו לאתר החרמון, הזכיר אלחנן גם שם שהשלג בחרמון מגיע עד למעיין השילוח, ושאוילי ההפך הוא הנכון, והחרמון ניזון ממימיו של מעיין השילוח...

מים חיים אל כל

בכל סעודה נהג אלחנן לשתות ממי-השילוח שהיה מביא בבקבוקים מהמעין, ותמיד הציע גם למשפחה לשתות מהמים הקדושים, אלא שמשפחתו סירבה מ"טעמים בריאותיים". אלחנן לא נכנע. הוא היה מרתיח את המים ומכין למשפחה תה עם מים מן המעיין.

"מיתוק הגבורות"

בפורים בישיבה, כאשר התבסס מעט, נהג למהול יין עם מי-שילוח ולהכריח אותנו לשתות מאותו משקה "מקודש".

דבקות במשימה

בסוכות האחרון (התשנ"א), ביום של התפרעויות הערבים בהר הבית, אמורה הייתה להיות 'שמחת בית השואבה' בשילוח, והיו כאלה שפקפקו ביכולת שלנו לקיים את השמחה שם בגלל ההתפתחויות. אלחנן הקרין בטחון שהשמחה תתקיים ואכן היא התקיימה בהשתתפות כל מי שהוזמן.

"כמי השילוח ההולכים לאט"

כשהיינו יורדים לשילוח, תמיד היה מדבר דברי תורה סביב הפסוק "כמי השילוח ההולכים לאט".

מים במים

פעם אחת חזר מטיול בכינרת, הביא משם מים והכניס אותם למעיין השילוח. כאשר תמהו החברים, אמר שיש איזו הלכה ב"בית-יוסף" בהלכות שבת סימן רצ"ט, שעל פיה אם מי הכינרת, שבהם נמצאת בארה של מרים, יתחברו לשילוח, תבוא הגאולה.

השילוח בשורש נשמתו

המשיכה של אלחנן למעיין השילוח הייתה עזה והוא ניסה לרדת ולטבול בו בכל הזדמנות, אפילו בחורף, כשהטמפרטורה ירדה למעלות בודדות. אך עיקר המשיכה שלו לשילוח הייתה במוצאי שבתות. מיד לאחר ההבדלה חיפש אנשים חמושים לליווי לשילוח. הוא היה דואג לכל האמצעים, נרות ופנס וכן מזון לסעודת "מלווה-מלכה". לאחר הטבילה, שהיה מאריך בה, היו כולם יושבים ואוכלים.

סעודת דוד המלך

אלחנן היה מדגיש תמיד את חשיבותה של "הסעודה הרביעית" שבמוצאי שבת, שהיא כנגד דוד מלכא משיחא, וזה כנגד "מי השילוח ההולכים לאט" שמשמל, כדברי התרגום, את מלכות בית דוד.

רק מים חיים

תמיד היה לוקח עמו מיכל קטן, ממלא אותו ממי-השילוח, לוקח הביתה ושותה את המים במשך כל השבוע.

מתנה גדולה

פעם פגש חבר והיה שמח מאוד. שאל את החבר האם ראה את המאמר של הרב משה צבי נריה זצ"ל על השילוח בחוברת "עיטורי כהנים", והוסיף שהרב נריה אמר שיעשה מאמץ לבוא למסיבת ר"ח בשילוח. זה היה בשבילו כאילו קיבל מתנה גדולה.

רק ישועה

אלחנן היה שותה מים מהשילוח. פעם חלה ומישהו אמר שהמחלה נגרמה לו בגלל שתיית המים. בהתייחסו לעניין זה, אמר אח"כ אלחנן שזה לא יתכן, משום שמעייני הישועה רק מרפאים.

"ותמלוך המלכה רחל"

בערב פטירת רחל אמנו, לשאלת אחד החברים על הפיוט "ותמלוך המלכה רחל כשלמה במלכותו", והיכן מצאנו שהייתה מלכה?, הראה מקור שמסביר נקודה זו ואף מקשר בין רחל אמנו למעיין השילוח, וביזמתו נאספו כמה חברים לרדת לשילוח. בדרך, חסמו חיילי משמר-הגבול את הכביש לכפר השילוח. החברים ירדו דרך שטח החפירות הארכיאולוגיות (שטח G)... ובכל זאת איתרו אותם החיילים, והזהירו אותם שיש רעולי-פנים למטה בכפר, והם עלולים להיפגע. רק אז ויתרו וחזרו לאחוריהם.

השילוח מעל לנטיות

אעפ"י שאלחנן לא היה מורגל בסיפורים מעשיים וארגוניים ואף רחוק מהם בנטייתו הנפשית, כשזה נגע לנושא השילוח, הוא כאילו "הפך עורו". ארגן את כל הדברים מא' ועד ת': תקציבים, אישורים ביטחוניים, רבנים מרצים ומשתתפים. וסופו של דבר, שהדברים יצאו לפועל לשביעות רצונו.

גיוס ממעיינות הישועה

ערב גיוסו של אחד התלמידים בישיבה, עשה לו אלחנן מסיבת גיוס בשילוח, כי אמר שצריך להתגייס מתוך מעיינות הישועה. מים חיים כשדיבר על השילוח, זרחו עיניו בדברו. אמנם לכל מקום בארץ ישראל היה קשור, ותמיד חיפש במקורות מובאות אודותיו, אך ענין השילוח היה ממש בנפשו. לרדת אל המעיין היה סם חיים עבורו.

לאומיות ישראל

לאומיות

הערצת גיבורי ישראל

העריץ את רפאל איתן ז"ל, "רפול", והיה קורא לו לפעמים "רבי רפול" או "הרב רפול". תמיד נהג להתעדכן מה "רפול" אמר. מה שריתק אותו אל אישיותו של "רפול", היה בעיקר הפשטות והיושר בלי פשרה, שלא דיבר סתם ועשה את מה שאמר.

אחודים בחוברת

קיבל מסבו, כמתנה ליום ההולדת, את ספרו של "רפול" "סיפורו של חייל", והיה הולך עם הספר "אורות הקודש" כרוך בעטיפה של ספרו של "רפול" ועליה תמונה של "רפול" ההולך בשדות. גם בהליכתו ברחובות הסתובב כך עם הספר, כדי לא להיראות תלמיד חכם. תמיד חיפש "קורבן תורן" שיוכל להשאיל לו את הספר, ליהנות אותו מהפשטות והגדלות של גיבור ישראל זה.

יסוד כסא ה'

כשהיינו הולכים דרך שכונת "מאה שערים", היה קורא את המודעות המחרפות את מדינת ישראל והיה מזדעזע.

עבודת הקודש

חבר מספר שבשנת התשמ"ב, בעקבות מלחמת "שלום-הגליל", התנדבו הוא ואלחנן במחנה הצבאי "חסע" לסייע בארגון מחסני הימ"ח. אז לא פסק מפיו השיר "שבחי ירושלים את ד'" וכשהיינו נחלשים ונרפים מעט מעבודתנו, היה מטיף לנו: "הרי אנו עוסקים במלכות ישראל, בעבודת קודש".

כלל ישראלי

חבר-ילדות של אלחנן סיפר שמאוד נגע ללבו מה שאמר הרב שלמה אבינר בהספדו, שמילדותו היה עניין כלל ישראל בראש מעייניו. ואכן דבר זה ניכר בו, אף לעיני שאר חבריו, ברצינות ובבגרות שהייתה נסוכה בו.

תורה ועבודה

רצה לאחד בין הישיבות ואנשי התורה, לבין המושבים ואנשי העבודה. רצה שאנשי התורה ישפיעו מהשפעתם הרוחנית על אנשי ההתיישבות, ואנשי ההתיישבות יתמכו כלכלית מתוצרתם בישיבות. אהב לנסוע עם רכב הישיבה, להביא תרומת מזון מאחד הקיבוצים או המושבים, וכשהיה חוזר מכזאת נסיעה, היו עיניו בורקות והוא כולו קורן וזורח.

שלנו

אלחנן היה מבטא שייכות לכל דבר על ידי שימוש בגוף ראשון בלשון רבים, למשל: "ראש ממשלתנו", "תמרים מתוצרת ארצנו" וכו'.

החלוצים הראשונים

כשהגיע לידי אלחנן ספרו של ר' יהושע גוטליב זצ"ל העוסק בימי החלוצים ותחילת ההתיישבות קרא אותו באותו יום בשקיקה. מספר ימים לפני עלייתו למרומים, ניגש אלחנן לר' יהושע וסיפר לו על רצונו להפיץ את ספריו בעזרת אנשים שהוא מכיר, כי הנושא חשוב בעיניו, ובוודאי יסכימו אותם גורמים לפרסם את הספר.

"אוהב ה' שערי ציון"

כשהיינו מדברים על חלוצים חילוניים, היה מרבה לשבחם ולדבר על ערכם. בעיקר היה מזכיר את הפסקה ב"אורות התחייה" על הנפש המתקנת של "אנשי שלומי ארץ ישראל", ואת האמרה "ישרים יראו מעשי ד'".

בכור שורו הדר לו

בד"כ, ילדים מעריצים גיבורים ואנשי צבא, ואצלו, גם כשגדל, המשיכה ההערצה להם מפני שראה בהם את מייסדי מערכות הקודש של האומה, שהגבורה הלאומית אף היא התנוצצות של רוח הקודש.

העלייה לרגל

נסע ל"רפול" ז"ל לתל עדשים וקנה משמן הזית שלו, ואף נסע אל מאיר הר ציון ז"ל לשמוע את סיפוריו ממקור ראשון. להיפגש עם האנשים עצמם, לא בגלל התלהבות ילדותית, אלא מפני ההבנה של הגדלות שיש באנשים אלו, שהם המייסדים הראשונים של האידיאלים שאנו מצפים להופעתם מתוך המסגרת של מדינת ישראל.

עבודה עברית

בתקופת מלחמת המפרץ היה מחסור בידיים עובדות ושרים וחכ"ם יצאו לעבודת התנדבות. בחדשות בשפה הערבית בטלוויזיה, הראו איך "רפול" וכל לשכת משרד החקלאות יצאו לעבודה בישובים. אלחנן חיכה ל"מבט לחדשות" בכדי לראות זאת וכשלא הראו ולא הזכירו זאת במילה, חרה לו הדבר מאוד ומייד התקשר לאולפן "מבט" ומחה על כך שלא מצאו לנכון להראות זאת בנושא חינוכי למרות שבתכנית בערבית כן הראו זאת.

ירושלים

מורא מקדש

פעם אמר לחבר: אם תשים לב, אי אפשר להסתכל על הר הבית הסתכלות ממושכת - העיניים כהות. וחברו נזכר במחשבה שהייתה לו באותם הימים: שיש משהו מיוחד ב"אנשי הרובע", כאלחנן אהרון הי"ד, והיה מקנא בהם: "ולואי ויזכה גם הוא לחינה של ירושלים".

אל מול הכותל

כשהיו מהלכים מ"מנהרת הכותל" (המנהרה המוליכה מרחוב הגיא אל רחבת הכותל המערבי, לא "מנהרות הכותל" של היום) אל הרחבה, ברגע שהיה מופיע מול הכותל היה זוקף את עצמו, מישיר מבט כוסף ואומר מספר פסוקים. לאחר מספר פעמים, כשנשאל לפרש הדבר ומה "צריך" להגיד, ענה בענווה פשוטה, נטולת כל שמץ של נסיון להיות מקורי: "תגיד מה שאתה מרגיש".

"זה השער לה"

כשהיה הולך ברחוב הגיא ועובר ליד "שער הכותנה" - "רחוב החנויות" (אחד משעריו של הר-הבית), היה משתחוה ואומר פסוקים, גם כשהיינו ממהרים לשיבה או ממנה.

יראת החר

לפעמים היינו הולכים לשחק כדורסל בימי חמישי בערב ופעם, בדרך חזרה, פגשנו בו ונעצרנו לדבר מול "רחוב החנויות". תוך כדי כך, שיחקו החברים בכדור והוא גער בהם קלות: "מה?! אתם משחקים פה בכדור מול הר-הבית?".

ילד של ירושלים

הוא הרגיש בירושלים כבתוך שלו, כבעירו, וזו הייתה אחת הסיבות שבמקום שלא נראה כמסוכן, הלך לבד.

לירושלים עירך

על הקשר החזק שלו לירושלים יעיד הסיפור הבא. משפחתו נסעה פעם לטיול בצפון הארץ ובאזור הכינרת חנו. שם פגשו ידד שהיה בדרכו לירושלים. אלחנן לקח את חפציו מיד, וחזר עם הידיד לירושלים.

הרוגי מלכות

היחס למקדשי השם

אלחנן אהרן הי"ד העריץ תמיד אנשים שנהרגו על קידוש שם שמיים. בעת הארוחות, נהג אלחנן לומר דברי תורה מחוברות וספרים שנכתבו על חיילים שנהרגו במערכות ישראל. אלחנן מאוד התעניין בחוברות אלו והרבה לקרוא אותן ולבלוע כל פרט ופרט שהיה כתוב בהן.

נרות הנשמה

כמעט כל שני וחמישי היה נמצא בבית נר זיכרון דלוק, לזכר תלמידי חכמים, חיילים, חברים או סתם אנשים שנהרגו על קדוש השם, ולכן היה מלא הערצה כלפיהם.

"ירמי" מהצנחנים

אלחנן שאל פעם ספר מבן דודו. לספר קראו "ירמי מהצנחנים" והוא מאוד התלהב מהספר ומהאישיות של ירמי, שנפל במבצע קלקיליה. אלחנן איתר את יום ומקום קבורתו ונהג להצטרף למשפחתו ולחבריו של "ירמי" ביום הזיכרון שלו. וכך מדי שנה בשנה, עלה לקברו של אותו "ירמי מהצנחנים", עד שבמשך השנים הגיעו לקברו של "ירמי" רק אלחנן ואמו הזקנה של ירמי.

יצא סוד

לאלחנן היה מג"ד בשם שמואל אדיב הי"ד שנפל במלחמה בלבנון. הוא מאוד אהב אותו, ותמיד היה מזכיר ומדליק נרות נשמה לזכרו. בפורים של שנת התש"ן, שנה לפני עלייתו למרומים, בסעודה שנערכה ב"בית דנון", מטרים ספורים ממקום הרצח, השתכר אלחנן מעט והחל לבכות. כששאלו חבר לבכיו, ענה לו אלחנן כי הוא בוכה, כואב ומקנא במג"ד שלו, שזכה לההרג על קידוש השם למען עם ישראל.

חרדת הקודש

אמר כמה פעמים: "איזה זכות נפלאה הייתה לקדוש ר' צבי גלאט הי"ד (תלמיד ישיבת ההסדר בקרית ארבע שנרצח בחזרו מתפילת שבת במערת המכפלה בשנת התש"מ), איזו יראת קודש יש לי מפניו ומפני כל הרוגי מלכות".

נרות של ציון

היה תמיד מלא התפעלות מאנשים שמסרו נפשם על עם ישראל, ולא פעם היה תולה דברים שנאמרו על ידם, דברים של אמונה בעם ישראל ותחייתו, על דלתות ארונותיו.

ניצוצי אורות

התהלך עם ספרו של "גוליבר" (יצחק בן מנחם הי"ד, לוחם צנחנים שנהרג בזמן פעולות התגמול) מלא התלהבות, ואמר שיש קטעים בספר שהם כמו פסקאות של הספר "אורות" לרב קוק זצ"ל.

הרוגי מלכות

כל פעם ששמע על אדם מישראל שנרצח בפגוע חבלני, בגלל שהוא ישראלי, היה עושה מאמץ גדול לנסוע להלווייתו, בהיותו קדוש ע"פ הגדרת חז"ל.

מות קדושים

אלחנן "גרר" את אחד מחבריו להלוויה של הרב מאיר כהנא הי"ד באמרו שצריכים ללכת לשיבת "הרעיון היהודי" להשתתף בצערם ולנחם אותם על כך שרצחו את רבם ומורה דרכם, ואף שאין הסכמה מלאה עם דרכם, יהודי שנרצח בגלל היותו יהודי הוא קדוש.

"ומרדכי לא יכרע"

בנסיעה של הישיבה נכנס עם חבר לקיבוץ "יד מרדכי", שם נכנסו למוזיאון. אח"כ עמד דקות ארוכות ליד האנדרטה למרדכי אנילביץ הי"ד, מפקד המרד בגטו וורשה ולא אמר דבר.

דברים היוצאים מהלב

כשראה אצל חבר ספר מכתבים של דוד בן-גוריון למשפחות השכולות, "מלב אל לב", שמח מאוד וביקש להשאילו.